

Binnenstad weer geschikt voor wonen....en recreëren. Ideeën voor de herinrichting van straten uit het boek "De Recreatieve Stad" (Min. van CRM, 1979). In dit boek veel aandacht voor bewonersparticipatie.

wordt voor wonen en recreëren ongeschikt verklaard. Hier vestigen zich kantoren en grootschalige winkelbedrijven. Buiten de oude kern groeien de woonvlakken en de uitgestrekte groengebieden. Zo wordt het stedelijk leven beheerst door de aspecten ervan ruimtelijk uiteen te leggen en te optimaliseren in monofunctionele gebieden. We weten nu, dat daarbij veel is misgegaan. De ruimtelijke scheiding van wonen, werken en recreëren heeft enorme verkeersstromen doen ontstaan. Het functionalisme heeft de recreatie erg veel groen opgeleverd, maar dat wordt in de meeste gevallen slecht gebruikt.

Verzet

Halverwege de jaren '60 ontstaan maatschappelijk groeperingen die zich verzetten tegen het welvaartsoffensief en de (ruimtelijke) gevolgen daarvan. We gaan inzien dat de draagkracht van het milieu beperkt is. De moderne manier van

groot-stedelijk leven wordt als ongezond beschouwd en er worden zelfs vergelijkingen gemaakt met het leven in de 19^e eeuwse steden. Vanuit de ecologische beweging dringt het besef door dat we vervreemd raken van ons natuurlijk milieu. De menswetenschappen wijzen op een andere vorm van vervreemding. Het uiteenleggen van het stedelijk leven in grootschalige, monofunctionele gebieden heeft een enorme sociale vervreemding tot gevolg.

Een andere consequentie van het grootschalig bouwen bleek een verspilling van grond. Onder de noemer 'compacte stad' vindt een streven naar verdichting plaats, gepaard gaande met een opwaardering van het stedelijk milieu.

Deze kritische stromingen leidden tot een pleidooi voor *kleinschaligheid*, *functiemenging* en *optimaal bodemgebruik*. De stedelijke recreatie moet niet alleen een plaats krijgen in speciale daartoe aange-

aanbod, daar is best ruimte voor. Kleine bedrijven moeten dan niet proberen de grote na te doen maar zich richten op diversificatie. Specialiseren wordt ook in de recreatie noodzakelijk. Aan het ondernemerschap zullen in de toekomst andere eisen worden gesteld.

Zou je kunnen zeggen dat de recreatiesector op een keerpunt is gekomen?

Zeker; in het afgelopen jaar is de situatie ingrijpend veranderd. Het is niet zo dat er in de recreatie geen brood meer valt te verdienen, maar ondernemers en andere betrokkenen moeten zich heel goed realiseren welke verantwoordelijkheden ze hebben ten opzichte van de bedrijfstak.

Het is mogelijk dat een aantal vormen van verblijfsrecreatie gaat verdwijnen, maar daar zullen andere vormen voor in de plaats komen. Ook de invoering van nieuwe producten in de vrije tijdsbesteding is van invloed op het recreatie-gedrag, denk maar eens aan de komst van de surfplank. Nee, een spectaculaire groei zoals in het verleden zit er niet meer in, maar alle mogelijkheden zijn zeker nog niet uitgeput.

J.T./M.P.

legde groengebieden, maar kan zich net zo goed afspelen in stenen milieus waar tegelijkertijd andere activiteiten als wonen en werken plaats vinden.

Dit ideaalbeeld vinden we juist in het oude stadshart, dat daardoor de kans krijgt een wederopbloei mee te maken.

Tekortkomingen

We moeten ook de tekortkomingen opmerken die deze stromingen vertonen. Ze hebben een beperkte reikwijdte en zijn daardoor eigenlijk niet als ideologie aan te merken; wel zouden ze delen van een nieuwe ideologie kunnen opleveren.

De oplossingen die worden aangedragen leggen een te grote nadruk op *ruimtelijk ingrijpen*. De kracht van dit middel wordt, net als in de tijd van het welvaartsoffensief, duidelijk overschat. En *deskundigen* kunnen misschien hun waardering uitspreken over het stadshart als woon- en recreatiemilieu, het gemiddelde *gezin* zoekt nog steeds liever de buitenwijken op. Het opvrijzelen van de binnenstad door allerlei ruimtelijke maatregelen lijkt hierop nauwelijks van invloed te zijn.

Integrale visie

Er zijn dus nieuwe ideeën nodig die kunnen leiden tot een integrale visie, een ideologie, waarin de planning van stedelijk-recreatieve voorzieningen is ingebed. Aanzetten daartoe zijn wel al hier en daar gegeven, maar voorlopig hebben deze nog een zeer fragmentarisch karakter. Het Een nieuwe recreatieplanning zal de vrijheid van de burger moeten vergroten. We zullen enkele mogelijkheden voor zo'n planning langs lopen.

De besluitvorming in de (recreatie)planning moet gedecentraliseerd worden, beslissingen moeten open en bespreekbaar zijn. Dit vereist een ambtelijke structuur die naar de burger toe open is.

De toegankelijkheid tot recreatievoorzieningen moet zo groot mogelijk zijn; financiële en culturele drempels moeten worden weggenomen.

Door grotere zelfwerkzaamheid kunnen de burgers zowel hun ruimtelijke omgeving als het planningsproces beïnvloeden. Voorzieningen moeten een zekere mate van flexibiliteit bezitten.

De recreatie-deskundige krijgt in zo'n nieuwe ideologie een andere rol. Hij moet zich niet zo zeer richten op de feitelijke inhoud van de te nemen maatregelen, als wel op de begeleiding van het planningsproces.

In de tijd van functionalisme en welvaartsoffensief werd alles over de hoofden van de burgers heen beslist. De grotere betrokkenheid van de bevolking bij het (ruimtelijk) beleid is eveneens een erfenis van de jaren '60 en '70. Al met al kunnen we zeggen dat de stromingen uit die tijd een gezonde herbezinning zijn op het welvaartsoffensief en dat ze tot op zekere hoogte aanknopingspunten bieden voor een nieuwe ideologie omtrent vrijheid en recreatie.

Keerpunt voor recreatie-ondernemingen

◀ 6

ook voor hen mogelijkheden als ze leren ontdekken welke doelgroepen geïnteresseerd zijn in recreatie zonder zwembad en disco. Ze kunnen marktonderzoek doen en met hun produkt op die vraag gaan inspelen. Erg groot zullen die doelgroepen echter niet zijn en we denken dan ook dat niet alle kleine bedrijven het in de toekomst zullen kunnen bolwerken.

Als in de TROP-plannen wordt gezegd, dat er in bepaalde gebieden nog groeimogelijkheden zijn, dan ziet de RECRON het liefst dat eventuele uitbreidingen worden gekoppeld aan bestaande bedrijven. De meeste bedrijven zullen toch naar een bepaald pakket voorzieningen toe moeten en hebben wat extra ruimte hard nodig om daaraan te kunnen voldoen. We vinden dat die bedrijven de kans moeten krijgen om uit te breiden, voordat er nieuwe opgericht worden. Beter één rendabel bedrijf dan twee marginale.

Verder zullen we moeten streven naar een grotere mate van diversiteit in het totale